

РІШЕННЯ У ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВАХ

Залишаючи без змін рішення судів першої та апеляційної інстанцій про визнання поширеної відповідачем інформації недостовірною та такою, що дискредитує позивача, Вищий господарський суд України всупереч нормам чинного законодавства не визначив характер цієї інформації (чи є вона фактичним твердженням або оціночним судженням) з огляду на те, що опубліковані в оголошенні відомості не містять фактичних даних про відповідні події, а також тверджень відповідача про спосіб ведення чи результати господарської діяльності позивача, які порочать ділову репутацію та дискредитують останнього

ПОСТАНОВА

Судової палати у господарських справах Верховного Суду України

від 28 травня 2013 р.

(в и т я г)

Судова палата у господарських справах Верховного Суду України, розглянувши у відкритому судовому засіданні заяву товариства з обмеженою відповідальністю «Сіті Брок» (далі — ТОВ «Сіті Брок») про перегляд Верховним Судом України постанови Вищого господарського суду України від 27 червня 2012 р. у справі № 5023/10562/11 за позовом публічного акціонерного товариства «Трест Житлобуд-1» (далі — ПАТ «Трест Житлобуд-1») до ТОВ «Сіті Брок», товариства з обмеженою відповідальністю «Видавничий будинок «Премьер» (далі — ТОВ «Видавничий будинок «Премьер»), товариства з обмеженою відповідальністю «Молода Україна-Харків» про захист ділової репутації та спростування інформації, встановила:

У грудні 2011 р. ПАТ «Трест Житлобуд-1» звернулося до суду із зазначеним позовом, у якому просило визнати недостовірною та такою, що дискредитує, порочить ділову репутацію товариства, інформацію, розміщену ТОВ «Сіті Брок» в оголошенні від 8 грудня 2011 р. у щоденному рекламно-інформаційному виданні «Премьер-Експресс» № 289 на с. 25 у розд. «Нерухомість», зобов'язати ТОВ «Видавничий будинок «Премьер» протягом одного місяця з моменту набрання

судовим рішенням законної сили розміщати у зазначеному виданні у розд. «Нерухомість» спростування недостовірної інформації у формі вибачення.

Позовні вимоги обґрунтовано тим, що позивач є одним із найкрупніших операторів будівельної галузі Харківської області, має стабільне економічне положення та чіткі перспективи розвитку; інформація, розміщена ТОВ «Сіті Брок» в оголошенні від 8 грудня 2011 р., стосовно вирішення на загальних зборах акціонерів питання про ліквідацію ПАТ «Трест Житлобуд-1» не відповідає фактичним обставинам, є недостовірною і такою, що порочить ділову репутацію товариства, дискредитує його як суб'єкта господарювання, а це призвело до таких негативних наслідків, як втрата товариством планових доходів.

Рішенням Господарського суду Харківської області від 15 лютого 2012 р., залишеним без змін постановою Харківського апеляційного господарського суду від 18 квітня 2012 р., позов задоволено частково. Визнано недостовірною та такою, що дискредитує ПАТ «Трест Житлобуд-1», інформацію, розміщену в оголошенні, опублікованому 8 грудня 2011 р. у щоденному рекламно-інформаційному виданні «Премьер-Експресс» № 289 на

с. 25 у розд. «Нерухомість». У задоволенні решти позовних вимог відмовлено.

Постановою Вищого господарського суду України від 27 червня 2012 р. постанову суду апеляційної інстанції залишено без змін.

Вищий господарський суд України, залишаючи без змін постанову суду апеляційної інстанції і, відповідно, рішення суду першої інстанції, виходив із доведеності позовних вимог, оскільки ТОВ «Сіті Брок» не надало належних доказів достовірності поширеної ним інформації, ці відомості не є оціночним судженням, а мають недостовірний характер, дискредитують суб'єкта господарювання ПАТ «Трест Житлобуд-1» та завдають шкоди його діловій репутації.

У заяві про перегляд постанови Вищого господарського суду України від 27 червня 2012 р. у справі № 5023/10562/11 з підстави, передбаченої п. 1 ст. 111¹⁶ ГПК, ТОВ «Сіті Брок» просило скасувати зазначену постанову та ухвалити нове рішення про відмову в позові, посилаючись на неоднакове застосування судом касаційної інстанції ст. 30 Закону від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ «Про інформацію» (далі — Закон № 2657-ХІІ).

На обґрунтування заяви ТОВ «Сіті Брок» надано копію постанови Вищого господарського суду України від 10 жовтня 2012 р. у справі № 5023/429/12-5011-20/2675-2012 за позовом ПАТ «Трест Житлобуд-1» до ТОВ «Сіті Брок», українсько-американсько-британського товариства з обмеженою відповідальністю «Пронто-Київ» в особі Харківської філії «Агенція «Авізо» про захист ділової репутації та спростування недостовірних відомостей, у якій суд касаційної інстанції, залишаючи без змін рішення судів попередніх інстанцій про відмову в задоволенні позову, застосувавши до подібних правовідносин ті самі положення закону, дійшов протилежного правового висновку про те, що інформація, викладена в оголошенні, не містить відомостей (тверджень), які порочать ділову репутацію позивача, не є поширенням щодо позивача недостовірних та дискредитуючих відомостей про спосіб ведення чи результати господарської діяльності позивача, а є оціночним судженням.

Заслухавши суддю-доповідача, пояснення представників ПАТ «Трест Житлобуд-1» та ТОВ «Сіті Брок», перевіrivши наведені заявником обставини, Судова палата у господарських справах Верховного Суду України вважає, що заява підлягає частковому задоволенню з огляду на таке.

При вирішенні справи судом встановлено, що ТОВ «Сіті Брок» — акціонер ПАТ «Трест Житлобуд-1», який володіє 142 тис. 663 акціями товариства, що становить 0,6625 % від статутного капіталу позивача, у грудні 2011 р. звернулося до

правління ПАТ «Трест Житлобуд-1» із вимогою про скликання позачергових загальних зборів стосовно вирішення питання про ліквідацію товариства у зв'язку з несприятливою економічною ситуацією у будівельній галузі з метою захисту прав акціонерів.

8 грудня 2011 р. ТОВ «Сіті Брок» у щоденному рекламно-інформаційному виданні «Прем'єр-Експрес» № 289 на с. 25 у розд. «Нерухомість» розмістило оголошення такого змісту: «Уважаемые акционеры АО «Трест Жилстрой-1», г. Харьков ..., ООО «Сити Брок», г. Киев, ..., являющиеся одним из крупнейших акционеров АО «Трест Жилстрой-1», в связи с неблагоприятной экономической ситуацией в строительной отрасли, с целью защиты прав акционеров выносит на рассмотрение в повестку дня общего собрания акционеров, которое состоится согласно действующего законодательства, следующие вопросы: 1. Ликвидация АО «Трест Жилстрой-1» по решению высшего органа эмитента. 2. Избрание ликвидационной комиссии, утверждение порядка и сроков ликвидации. 3. Порядок распределения между акционерами имущества, которое остается после удовлетворения требований кредиторов. 4. Утверждение ликвидационного баланса».

Звертаючись до суду із позовом, ПАТ «Трест Житлобуд-1» послалося на те, що зазначена інформація не відповідає фактичним обставинам, є недостовірною і такою, що порочить ділову репутацію товариства, дискредитує його як суб'єкта господарювання.

ТОВ «Сіті Брок» заперечив проти позову, оскільки інформація, розміщена в оголошенні від 8 грудня 2011 р., на думку відповідача, не є закликком до ліквідації позивача, а є лише публічним висвітленням позиції одного з акціонерів щодо порядку денного загальних зборів і мала на меті залучення інших акціонерів до вирішення порушених питань; ця публікація жодним чином не вплинула на господарську діяльність позивача і не призвела до негативних наслідків, а також до дискредитації його як суб'єкта господарювання.

Відповідно до ч. 1 ст. 91 ЦК юридична особа здатна мати такі ж цивільні права та обов'язки (цивільну правоздатність), як і фізична особа, крім тих, які за своєю природою можуть належати лише людині.

За змістом статей 94, 277 ЦК фізична чи юридична особа, особисті немайнові права якої порушено внаслідок поширення про неї недостовірної інформації, має право на відповідь, а також на спростування цієї інформації.

Згідно із п. 15 постанови Пленуму Верховного Суду України від 27 лютого 2009 р. № 1 «Про судо-

ву практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи» (далі — постанова Пленуму № 1) недостовірною вважається інформація, яка не відповідає дійсності або викладена неправдиво, тобто містить відомості про події та явища, яких не існувало взагалі або які існували, але відомості про них не відповідають дійсності (неповні або перекручені).

Частиною 2 ст. 34 ГК передбачено, що дискредитацією суб'єкта господарювання є поширення у будь-якій формі неправдивих, неточних або неповних відомостей, пов'язаних з особою чи діяльністю суб'єкта господарювання, які завдали або могли завдати шкоди діловій репутації суб'єкта господарювання.

Діловою репутацією юридичної особи, у тому числі підприємницьких товариств, фізичних осіб-підприємців, адвокатів, нотаріусів та інших осіб, розуміється оцінка їх підприємницької, громадської, професійної чи іншої діяльності, яку здійснює така особа як учасник суспільних відносин (п. 4 постанови Пленуму № 1).

Згідно із частинами 1 та 2 ст. 30 Закону № 2657-ХІІ ніхто не може бути притягнутий до відповідальності за висловлення оціночних суджень.

Оціночними судженнями, за винятком наклепу, є висловлювання, які не містять фактичних даних, критика, оцінка дій, а також висловлювання, що не можуть бути витлумачені як такі, що містять фактичні дані, зокрема з огляду на характер використання мовно-стилістичних засобів (вживання гіпербол, алегорій, сатири). Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості.

Слід зазначити, що норма ч. 1 ст. 30 Закону № 2657-ХІІ, яка встановлює підстави для звільнення від відповідальності за порушення законодавства про інформацію, має оцінюватися в загальному контексті цього Закону, зокрема ст. 5, яка визначає право кожного на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав,

свобод і законних інтересів. Реалізація права на інформацію не повинна порушувати громадські, політичні, економічні, соціальні, духовні, екологічні та інші права, свободи і законні інтереси інших громадян, права та інтереси юридичних осіб.

Залишаючи без змін рішення судів першої та апеляційної інстанцій про визнання поширеної відповідачем інформації недостовірною і такою, що дискредитує позивача, Вищий господарський суд України всупереч зазначеним вище нормам чинного законодавства не визначив характер цієї інформації (чи є вона фактичними твердженнями або оціночними судженнями) з огляду на те, що опубліковані в оголошенні відомості не містять фактичних даних про відповідні події, а також тверджень відповідача про спосіб ведення чи результати господарської діяльності позивача, які порочать ділову репутацію та дискредитують останнього.

Судом також не надано відповідної правової оцінки запереченням ТОВ «Сіті Брок» стосовно того, що інформація, викладена в оголошенні, є відтворенням власного суб'єктивного уявлення відповідача про права та необхідні дії акціонера у правовідносинах з іншими акціонерами й акціонерним товариством в умовах несприятливої економічної ситуації у будівельній галузі та його суб'єктивне оціночне ставлення до цього.

Суд касаційної інстанції при вирішенні цієї справи неправильно застосував норми матеріального права, що суперечить висновкам цього ж суду в іншому судовому рішенні у справі № 5023/429/12-5011-20/2675-2012.

Керуючись статтями 111²³—111²⁵ ГПК, Судова палата у господарських справах Верховного Суду України постановила: заяву ТОВ «Сіті Брок» задовольнити частково, постанову Вищого господарського суду України від 27 червня 2012 р. скасувати, справу № 5023/10562/11 направити на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Постанова є остаточною і може бути оскаржена тільки на підставі, встановленій п. 2 ч. 1 ст. 111¹⁶ ГПК.